

FLORIDA

Lauren Groff

Florida

Vertaald door Maaïke Bijnsdorp en Lucie Schaap

2019

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 2018 Lauren Groff
Translation rights arranged by The Clegg Agency, Inc., USA
Copyright Nederlandse vertaling © 2019 Maaïke Bijnsdorp en
Lucie Schaap
Oorspronkelijke titel *Florida*
Oorspronkelijke uitgever Riverhead Books, New York
Omslagbewerking bij Barbara
Omslagontwerp Grace Han
Omslagillustratie Gebaseerd op een print van W. Panormo,
in Robert Huish, *The Wonders of the Animal Kingdom*
(Londen, Thomas Kelly, 1829)
Foto auteur Kristin Kozelsky
Vormgeving binnenwerk CeevanWee, Amsterdam
Druk Bariet Ten Brink, Meppel
ISBN 978 94 031 5050 5
NUR 302

debezigebij.nl

Voor Heath

Inhoud

Geesten en lege hulzen	9
Op de denkbeeldige hoeken van het wereldronde	23
Hond wordt wolf	51
De middernachtzone	73
Uit het oog	89
Lieve God, voor de god van de liefde	105
Salvador	133
Bloemenjagers	156
Boven en onder	170
Slangenverhalen	202
Yport	212
Dankwoord	269
Verantwoording	271

Geesten en lege hulzen

ERGENS ONDERWEG BEN ik veranderd in een vrouw die schreeuwt en omdat ik geen vrouw wil zijn die schreeuwt, met kinderen die met strakke, alerte snoetjes door het huis lopen, trek ik tegenwoordig na het eten mijn hardloop-schoenen aan voor een avondwandeling door de schemer-donkere straten en laat ik het uitkleden, badderen, voorlezen, zingen en instoppen van de jongens over aan mijn echtgenoot, een man die niet schreeuwt.

Tijdens het lopen wordt het donker en ontrolt zich een tweede buurt over die van overdag. Er zijn maar weinig lantaarnpalen en mijn schaduw maakt bokkensprongen als ik er een passeer: hij blijft talmen, galoppeert naar mijn voeten, dartelt voor me uit. De enige andere verlichting is afkomstig van de ramen van de huizen waar ik langskom en de maan die me dwingt omhoog te kijken, kijk omhoog! Wilde katten schieten voor me langs, paradijsvogelbloemen duiken uit de schaduw op, geuren worden uitgewasemd in de lucht: eikenzaagsel, slijmzwam, kamfer.

In januari is het koud in Noord-Florida en ik stap stevig door om warm te blijven, maar ook omdat het hier niet helemaal veilig is, hoewel het een statige buurt is – gigantische victoriaanse huizen die verderop overgaan in jaren-

twintigbungalows tot je aan de rand bij de moderne ranches van halverwege de vorige eeuw komt. Een maand geleden nog is er iemand verkracht, een jogger van in de vijftig die de azalea's in werd getrokken, en vorige week is een vrouw met haar peuter in een buggy omvergelopen en toegetakeld door een meute loslopende pitbulls, al hebben moeder en kind het wel overleefd. Kunnen die honden niks aan doen, het is de schuld van het baasje! riepen de hondliefhebbers op de buurtapp, maar die honden waren psychopaten. Toen de voorsteden in de jaren zeventig verzezen, liepen de historische panden in het centrum leeg ten gunste van studenten die op de grenen vloeren bonen opwarmden op campinggasjes en balzalen opdeelden in afzonderlijke appartementen. Toen de huizen door verwaarlozing en vocht in verval raakten, afbladderden en roestige schubben kregen, ontstond een tweede leegloop en kwamen de armen, de krakers. Wij zijn hier tien jaar geleden komen wonen omdat het huis goedkoop was en een hardhouten skelet had en omdat ik vond dat als ik al in het Zuiden moest wonen, met zijn gekookte pinda's en het Spaanse mos dat overal sliert als okselhaar, ik me dan in elk geval niet met al mijn witheid in een hekwerkwijk moest barricaderen. Is het daar niet een beetje... onguur? zeiden mensen van de leeftijd van onze ouders met een veelzeggende blik als we vertelden waar we woonden, en dan moest ik op mijn tong bijten om niet te zeggen: Bedoel je zwart? Of alleen arm? Want beide waren het geval.

Maar intussen is de buurt overgenomen door de witte middenklasse en heerst er alom verbouwingskoorts. De meeste zwarte buurtbewoners zijn de afgelopen jaren weggetrokken. De daklozen zijn nog wel een tijdje gebleven, omdat de wijk grenst aan Bo Diddley Plaza, waar de ker-

ken tot voor kort voedsel en God uitdeelden en waar Occupy als een vloedgolf was binnengerold en het recht had opgeëist om daar te slapen, het vervolgens beu was geworden om vies te zijn en weer was weggegolfd, met achterlating van menselijk wrakhout in de vorm van daklozen in slaapzakken. Tijdens onze eerste maanden in het huis hadden we een dakloos stel geherbergd, van wie we alleen een glimp opvingen als ze bij het aanbreken van de dag wegslopen. Als het begon te schemeren tilden ze stilletjes het rooster van de kruipruimte onder ons huis op om daar te slapen; onze slaapkamervloer was hun plafond en als we er 's nachts uit moesten, liepen we uiterst behoedzaam, omdat het onbeleefd voelde om je voeten enkele centimeters boven het gezicht van een dromend persoon neer te zetten.

Tijdens mijn avondwandelingen openbaren de levens van de burens zich achter de verlichte ramen, huiselijke aquaria. Soms ben ik de stille getuige van ruzies die ogen als een trage dans zonder muziek. Het is verbazingwekkend hoe mensen leven, de rommel die ze bewaren, de heerlijke kookgeuren die tot op straat te ruiken zijn, de kerstversieringen die geleidelijk aan binnensijpelen in het dagelijks decor. De hele maand januari lang heb ik een kerstboeket van rozen op een schoorsteenmantel zien verschrompelen, tot de bloemen alleen nog maar een verwelkt bosje verdriet waren en het water een vuilgroen schuim, met een enorme, nog altijd vrolijk lachende Kerstman op een stokje die boven de resten uit stak. Raam na raam komt dichterbij, het beeld bevriest – de blauwe mist van televisielicht of het stel dat over de avondmaaltijd van pizza gebogen zit – blijft stilstaan als ik langsloop en glijdt de vergetelheid in. Ik moet denken aan de manier waarop water zich verzamelt als het langs een ijspegel naar beneden

sijpelt, stilhoudt om de glanzende druppel op te bouwen, te zwaar wordt om te blijven hangen en naar beneden stort.

Er is in de wijk één nagenoeg raamloos gebouw, waar ik niettemin een zwak voor heb omdat het nonnen huisvest. Eerst woonden er zes nonnen, maar door natuurlijk verloop, zoals dat gaat bij heel oude dames, kraken er nu nog maar drie vriendelijke zusters op hun verstandige schoenen door die immense ruimte rond. Een vriend van ons die makelaar is, vertelde dat er bij de bouw in de jaren vijftig een schuilkelder was uitgegraven in de poreuze kalksteen van de achtertuin en tijdens slapeloze nachten, als mijn lichaam in bed ligt, maar mijn hoofd nog buiten aan het wandelen is, zie ik voor me hoe de nonnen in hun habijt psalmen zingen in de schuilkelder en op een hometrainer fietsen om te zorgen dat het peertje blijft flakkeren, terwijl bovengronds alles zwartgeblakerd is en roestige scharnieren de wind raspen.

Omdat het 's avonds zo koud is, hoef ik de straat maar met weinig mensen te delen. Er loopt een jong stel te joggen in een iets lager tempo dan mijn stevige pas. Ik blijf achter hen lopen en luister naar hun gebabbel over trouwplannen en ruzies met vrienden. Op een gegeven moment vergat ik waar ik was en lachte hardop om iets wat ze zeiden, waarop ze geschrokken hun hoofd met een ruk naar me omdraaiden, er de vaart in zetten en de eerste de beste hoek om sloegen die ze tegenkwamen. Ik liet ze in het donker verdwijnen.

Er loopt vaak een elegante, lange vrouw een Deense dog met de kleur van droogtrommelpuis uit te laten. Ik ben bang dat haar iets mankeert, want ze loopt heel stram en vertrekt haar gezicht alsof ze geplaagd wordt door pijn-

scheuten. Soms stel ik me voor dat ik een hoek om kom stormen, haar ineengezakt op de grond aantref en haar dan over haar hond heen leg, hem een klap op zijn schoften geef en nakijk terwijl hij haar met alle waardigheid die hij bezit naar huis draagt.

Er is ook een gigantisch dikke jongen van een jaar of vijftien, die altijd met ontbloot bovenlijf op een loopband achter het glas van een veranda bezig is. Hoe vaak ik ook de route langs zijn raam neem, altijd loopt hij daar en zijn voeten dreunen zo dat ik ze twee straten eerder al hoor. Omdat de lichten in het huis aan zijn, is er voor hem buiten het raam alleen een onpeilbaar zwart en ik vraag me af of hij net zo naar zijn spiegelbeeld kijkt als ik naar hem, of hij ziet hoe zijn buik bij elke stap golft alsof het een vijver is waarin iemand een vuistgrote kei heeft goegoid.

Dan heb je de verlegen mompelende dakloze vrouw die blikjes verzamelt, de rammelende tassen achter op haar bagagedrager hijst en de oude betonblokken voor de chiquere huizen gebruikt om op haar fiets te klimmen. De lichaamsgeur die ze verspreidt doet me denken aan de gefortuneerde zuidelijke dames in donkere zijde die ooit diezelfde blokken gebruikten om in hun koets te klimmen en een soortgelijke intiem vrouwelijke lucht uitwalmden. De hygiëne mag dan mettertijd zijn veranderd, het menselijk lichaam is dat niet.

Dan heb je de man die onder een lamp voor een kroeg met betraliede ramen staat en schunnigheden sist. Ik trek mijn met-mij-valt-niet-te-sollen-gezicht en verder dan sissen is hij nog nooit gegaan, maar ergens vanbinnen ben ik meer dan klaar voor hem, wil ik gebruiken wat zich daar heeft opgebouwd.

Soms denk ik dat ik het heimelijke stel zie dat onder ons

huis woonde, die typische houding van zorgzaamheid van hem, zijn hand op haar rug, maar als ik dichterbij kom is het alleen maar een papajaboom die over een regenton gebogen staat, of twee jongens die in de bosjes staan te roken en schichtig worden als ik voorbijkom.

En verder is er nog de therapeut die elke avond achter zijn bureau zit in zijn victoriaanse villa, die oogt als een rottend galjoen. Hij was door een van zijn patiënten in bed betrapt met diens vrouw; de patiënt had een geladen pistool in zijn auto liggen. De vrouw is tijdens de coïtus gestorven, de therapeut heeft het overleefd, de kogel zit nog steeds in zijn heup, waardoor hij strompelt als hij opstaat om zichzelf nog een whisky in te schenken. Het gerucht gaat dat hij de bedrogen moordenaar elke week in de gevangenis opzoekt. Of dat uit goedheid is of leedvermaak blijft schimmig, maar motieven zijn natuurlijk nooit werkelijk zuiver. Mijn man en ik woonden hier net toen de moord plaatsvond. We stonden schimmelige verf van de eiken plafondlijsten in de eetkamer te schrapen toen de schoten door de lucht knetterden, maar wij dachten natuurlijk dat het vuurwerk was dat de kinderen van verderop afstaken.

Tijdens het wandelen zie ik vreemden, maar ook mensen die ik ken. Begin februari kijk ik op en zie een goede vriendin in een roze sportmaillot strekoefeningen doen voor het raam, tot ik in een flits besef dat ze helemaal geen oefeningen doet, maar haar benen afdroogt en dat de maillot gewoon haar lichaam is, roze van de warme douche. Ik heb haar beide keren na de geboorte van haar zoons in het ziekenhuis opgezocht, de pasgeborenen die nog naar haar roken in mijn armen gehouden, de rauwe keizersneewond gezien, maar pas nu ik haar zichzelf zie afdrogen besef ik

dat ze een seksueel wezen is en de eerstvolgende keer dat ik haar spreek krijg ik onwillekeurig een kleur terwijl ik beelden voor me zie van haar in extreme seksstandjes. Meestal zie ik echter alleen glimpen van moeders die ik ken, die gekromd als de staf van een herderinnetje op zoek zijn naar legosteentjes op de grond of half opgegeten druiven of de persoon die ze ooit waren, weggekropen in een hoekje.

Het is te veel, te veel, schreeuw ik op sommige avonden tegen mijn man als ik thuiskom en hij kijkt me bang aan, deze vriendelijke reus, en recht zijn rug op bed achter de computer en zegt zachtjes: Ik denk niet dat je het er al uitgelopen hebt, lieverd, misschien moet je nog een extra blokje om. En ik vertrek weer, razend omdat de straten zo laat op de avond onveiliger worden en hoe durft hij me een dergelijk gevaar aan te raden, terwijl hij toch weet hoe kwetsbaar ik ben. Anderzijds is mijn eigen warme huis misschien ook niet meer zo veilig. Als mijn zoons overdag op school zijn, kan ik niet ophouden te lezen over de rampzellige toestand van de wereld, de gletsjers die sterven als levende wezens, de plasticsoep in de Stille Oceaan, de honderden soorten die uitsterven zonder dat het ergens wordt vastgelegd, duizenden jaren die worden uitgedoofd alsof ze niet kostbaar waren. Ik lees en rouw heftig, alsof lezen op een of andere manier deze honger naar verdriet kan stillen, in plaats van wat het doet, namelijk hem voeden.

Meestal kan het me niet meer schelen waar ik loop, maar ik probeer wel elke avond bij de eendenvijver te zijn op het moment dat de kerstlichtjes, waar al wekenlang niemand meer naar omkijkt, uitfloepen en de vijver losbarst in de syncopische samenzang van de kikkers. Dan roept ons paartje zwarte zwanen met hun koperen stem naar de kik-

kers alsof ze die de mond willen snoeren, maar zwaar in de minderheid als ze zijn, druipen de vogels al snel af en klimmen op het eiland in het midden van de vijver, waar ze hun halzen dooreenvlechten om te slapen. De zwanen hadden afgelopen voorjaar vier jongen, schattige, piepende donsballietjes, een bron van verrukking voor mijn jongens, die ze elke ochtend hondenvoer toewierpen tot een van de kleintjes op het moment dat de zwanen afgeleid waren door ons voeren een gesmoord piepje uitstootte, kort spartelde en onderging, om even later aan de overkant weer boven te komen in de poten van een otter die het met kleine hapjes verorberde terwijl hij kalmpjes op zijn rug rondreed. De otter wist nog een kleintje te verschalken voor de medewerkers van faunabeheer arriveerden om de overgebleven twee op te vissen, maar de wijkkrant berichtte later dat de zwanenhartjes aan angst waren bezweken. Het ouderpaar zwom maandenlang ontroostbaar rond. Misschien is dat projectie: aangezien ze zowel zwarte zwaan als ouder zijn, zijn ze al voorgevederd voor rouw.

Op Valentijnsdag zie ik van verre rood-witte lichten flitsen bij het nonnenklooster en ga sneller lopen in de hoop dat de zusters een *love party* geven, een discofestijn, maar in plaats daarvan zie ik een ambulance wegrijden en de volgende dag worden mijn angstige voorgevoelens bevestigd: de nonnen zijn nog verder gereduceerd, tot twee. Zich onthouden van erotische genoegens ter meerdere eer en glorie van God is blijkbaar een anachronisme in onze tijd en gezien hun broosheid en de enormiteit van het gebouw waar ze in rondscharrelen, is besloten dat de overgebleven nonnen moeten verkassen. Op de avond van hun vertrek ga ik kijken en verwacht een verhuiswagen, maar er staan alleen een paar leren koffers en een stuk of twee dozen ach-

ter in de stationwagon van de zusters. Hun gerimpelde gezichtjes verslappen van opluchting als ze wegrijden.

De kou blijft hangen tot in maart. Het is voor iedereen een zware winter geweest, zij het niet zo vreselijk als in het Noorden, en ik denk aan mijn vrienden en familie daar, met hun vuilwitte sneeuwwallen, en probeer niet te vergeten dat de camelia's en perzikbomen en kornoeljes en sinaasappels hier allemaal bloeien, zelfs in het donker. Ik ruik de volgende ochtend de doordringende geur van jasmijn in mijn haar, zoals ik vroeger sigarettenrook en zweetrook als ik naar een nachtclub was geweest, toen ik nog jong was en zulke ondenkbare dingen kon doen. Er is hier een lokale bouwstijl die *cracker* genoemd wordt, veel veranda's en hoge plafonds, en half maart wordt een begin gemaakt met de renovatie van een van de oudste crackerhuizen aan de noordkant van Centraal-Florida. De gevel blijft gespaard, maar de rest van het huis wordt gestript. Avond na avond zie ik wat er na de dagelijkse sloopactiviteiten resteert, tot het huis op een avond helemaal is verdwenen: die ochtend is het ingestort, boven op een bouwvakker die het overleefd heeft door als Buster Keaton precies op de plaats van het raam te staan toen het bouwsel viel. Ik bekijk de leegte waar zo lang een nederige, onopgemerkte geschiedenis heeft gestaan, een huis dat de stad uit de grond heeft zien schieten en om zich heen heeft zien aangroeien, en ik denk aan de bouwvakker die ongedeerd uit de puinhopen is weggelopen, aan wat er door zijn hoofd zal zijn gegaan. Ik denk dat ik dat wel weet. Op een avond net voor kerst kwam ik 's avonds laat van een wandeling thuis, mijn man zat op de wc en ik klapte zijn computer open en zag wat ik daar zag, een gesprek dat niet voor mijn ogen bedoeld was, een stukje huid dat niet van

hem was en zonder hem te laten weten dat ik weer thuis was, maakte ik rechtsomkeert, ging weer naar buiten en liep tot het te koud werd om te lopen, tot net voor de dageraad, toen de dauw wel ijs leek.

Terwijl ik voor het ingestorte huis sta, komt de vrouw met de Deense dog langsglijden door het donker en het valt me op hoe opvallend bleek ze is geworden en zo mager dat haar wangen elkaar in haar mond haast wel moeten raken, haar pruik verschoven zodat boven de pony een randje hoofdhuid zichtbaar is. Als zij op haar beurt de opvallend duistere piek van mijn onrust bemerkt, zegt ze alleen zacht goedenavond en haar hond kijkt me aan met een soort menselijk medeleven en samen verdwijnen ze weer statig en langzaam het duister in.

De meeste veranderingen gaan niet zo snel als het omgevalen huis, en ik zie pas hoeveel gewicht de jongen op de veranda met de ramen kwijt is als ik uit het geluid van zijn voetstappen op de loopband opmaak dat hij holt in plaats van wandelt en ik kijk voor het eerst in tijden weer echt naar hem, mijn lieve vadsige vriendje dat ik als vanzelfsprekend beschouwde, en zie een transformatie die even verbijsterend is als een maagd die in een berk of een riviertje is veranderd. In een paar maanden tijd is het zwaarlijvige kind een slanke man geworden met rozenknopjes op zijn borst, die zwetend naar zichzelf in de ruit lacht, en ik slaak hardop een kreetje om de jeugdige snelheid, die fantastische veranderingen die benadrukken dat niet alles sneller aan het vergaan is dan we het kunnen liefhebben.

Ik wandel door en terwijl het geluid van de dravende jongen wegsterft, hoor ik een verontrustend gebrom dat ik niet kan plaatsens. Het is een plakkerige avond: ik heb vori-

ge week mijn jas weggehangen, en het dringt maar langzaam tot me door dat het geluid afkomstig is van de eerste airco die dit jaar is aan gezet. Binnenkort zullen ze allemaal weer aanstaan, weggedoken als trollen onder de ramen met die collectieve melodieloze brom die de nachtvogels en kikkers overstemt, en de tijd zal een sprong vooruitmaken en de nacht zal steeds schoorvoetender vallen en in het koele dralen van de schemering zullen de mensen naar buiten komen, snakkend naar echte lucht na een hele dag in de weelige nepkou, en ik zal mijn gevaarlijke donkere straten niet langer voor mezelf alleen hebben. Er hangt een aangename geur van kampvuren in de lucht en ik denk dat een van de oude moerasdennenbossen aan de rand van de stad in brand staat, wat ongeveer eens per jaar gebeurt, en ik sta even stil bij al die arme vogels die nu uit hun slaap gefakeld worden, het desoriënterende duister in. De volgende ochtend kom ik erachter dat het erger was, een gecontroleerde brand op het terrein waar tientallen daklozen in een tentenkamp woonden, en ik loop erheen om te kijken, maar er staan alleen eenzame grote eikenbomen die tot hun middel zwartgeblakerd zijn, te midden van een vlakte van stomende houtskool. Op de terugweg zie ik de twee meter hoge schuttingen rond Bo Diddley Plaza die de afgelopen nacht zijn opgetrokken voor bouwwerkzaamheden, dat staat tenminste op de borden, het maakt duidelijk deel uit van een groter plan dat als een ballet wordt uitgevoerd. Ik sta met samengeknepen ogen tegen het zonlicht in te tunen en wil roepen, op zoek naar een ontheemd persoon. Alsjeblieft, denk ik, laat alsjeblieft mijn stel langskomen, laat me dan in elk geval hun gezichten zien, laat me hen bij de arm grijpen. Ik wil boterhammen voor hen smeren en dekens aan hen geven en tegen hen zeggen dat ze onder

mijn huis mogen wonen, dat dat prima is. Later ben ik blij dat ik hen niet heb gezien, zodra het besef indaalt dat het niet aardig is om tegen mensen te zeggen dat ze onder je huis mogen wonen.

De week van warmte blijkt tijdelijk, een valse start van de zomer. Het wordt opnieuw zo klam en koud dat niemand zich meer buiten waagt en ik loop bibberend rond, tot ik aan de kilte ontsnap door bij de drogisterij binnen te lopen voor badzout om mijn wandeling in weg te weken. Het is een schok om na de kille grauwtinten opeens te midden van al die bonte kleuren en in de felle hitte te staan, om na een reis van honderden kilometers over de gebarsten stoeptegels, langs schaarse palmen en wegschietend voor zwarte katten die mijn pad kruisen terecht te komen in deze overvloed, met gangpaden vol bonte rotzooi en overbodige verpakkingen en plastic lipjes die op een dag in de keel van de laatste zeeschildpad van de wereld zullen eindigen. Ik merk dat ik met mijn been trek en het trekkebenen gaat over in een soort pijnlijk veren omdat de muziek herinneringen oproept aan mijn basisschooltijd, toen mijn ouders verbazingwekkend genoeg jonger waren dan ik nu en die ene lange zomer waarin ze het nummer van Paul Simon grijs draaiden die op de beat van verende Afrikaanse trommels zingt over een reis met zijn zoon, geesten en lege hulzen, de menselijke trampoline, het raam in het hart. Het is zowel te veel als te weinig en ik vertrek weer zonder het badzout omdat ik niet klaar ben voor zo'n makkelijke absolute als deze. Ik kan het niet.

En dus loop ik en loop ik en ergens, in de buurt van de wild kwakende kikkers, kijk ik op en uit het donker springt een verrassing tevoorschijn: de nieuwe eigenaar van het non-

nenklooster heeft schijnwerpers geïnstalleerd, die niet het esthetische kale vlak van de kubus in het licht zetten, maar de vitale altijdgroene eik ervoor, die stokoud is en wel twintig meter breed. Ik wist wel dat die boom daar staat, mijn kinderen hebben vaak genoeg aan de lagere takken gehangen en varens en andere planten van de stam geplukt om mijn hoofd mee te versieren. Hij heeft zich alleen nog nooit zo de kolos getoond die hij is, met zijn takken die zo zwaar zijn dat ze naar de grond groeien en waar ze die raken weer omhooggroeien. Door zich aldus op zijn ellebogen omhoog te werken, doet hij denken aan een vrouw die met haar kin op haar knokkels aan de keukentafel zit te dromen. Ik blijf verbluft door zijn pracht staan en stel me al kijkend voor dat de zwanen op hun eiland het heldere licht in de nacht ook zien en dat het hun zwanenhart sneller doet kloppen. Ik heb gehoord dat ze een nieuw nest aan het bouwen zijn, al snap ik niet hoe ze dat kunnen opbrengen na alles wat ze verloren hebben.

Ik hoop dat ze begrijpen, mijn zoons, nu en in de toekomst die zich in het donker aan het ontvouwen is, dat al die uren dat hun moeder zo hard bij hen wegloopt ik niet echt weg ben, dat mijn ziel uren eerder al terug het huis in is geglipt en de kamer in is geslopen waar hun vader, die altijd zo vroeg op moet, al in slaap is gevallen, meestal voor achten, en dat ik die lieve man, van wie ik zo wanhopig veel hou en voor wie ik op een of andere manier zo bang ben, heb aangeraakt, de ader op zijn slaap heb aangeraakt en zijn dromen voelde, die te ver weg zijn voor een simpele ziel als ik; en dat ik de krakende oude trap ben opgeklimmen en mezelf boven in tweeën heb gesplitst en naar de kamers van de jongens ben gegaan, door de spleet onder hun deur ben gegleden en mezelf op hun kussens heb gekruild

om de adem die mijn kinderen uitademen bij mezelf naar binnen te ademen. Elke pauze tussen het eind van de ene ademtocht en het begin van de volgende is lang, maar ach, niets is niet voortdurend in transitie. Al snel, morgen, zullen de jongens mannen zijn en die mannen zullen het huis uit gaan en dan zullen mijn man en ik elkaar aankijken, gebukt onder het gewicht van alles wat we niet wilden of konden schreeuwen, en al die uren waarin we samen buiten hebben gelopen, mijn lichaam, mijn schaduw en de maan. Het is vreselijk waar, ook al geeft de waarheid geen troost, dat als je maar lang genoeg naar de maan kijkt, avond na avond, zoals ik, je ziet dat de oude plaatjes kloppen, dat de maan echt lacht. Maar ze lacht niet om ons, wij eenzame mensen, die veel te klein zijn en onze levens veel te vluchtig om door haar te worden opgemerkt.